
OM HUSBY CENTRAL

af Birte Hansen

Jeg vil fortælle om dagligdagen på centralen, som var bestyret af min mor, Karen Andersen, for Fyns Kommunale Telefonselskab fra slutningen af 1944, til hun døde i 1967. Derefter overtog min far, Johannes Andersen, hendes stilling til 25. juni 1969, hvor centralen blev automatiseret. Jeg synes, det er tiden nu. Jeg er 75 år, og er den, der ved noget om Husby Central, da jeg er født og opvokset der som datter af huset.

*Karen og Johannes Andersen 9-12 1944.
Foto i privateje.*

Den første central i Husby

Allerede i 1885 havde Wedellsborg egen telefoncentral på Adlerhus med 7 abonnenter med relation til godset.

Lidt om Fyns Telefon A/S som var et dansk teleselskab, der dækkede Fyn og øerne. Sammen med de tre øvrige regionale teleselskaber blev Fyns Telefon en del af Tele Danmark i 1995. Virksomheden blev grundlagt som Odense Telefon-Selskab i 1884. Navnet ændredes senere til Fyns Kommunale Telefonselskab, i folkemunde blot Fyns Telefon, som først i 1991 blev det formelle navn. Oprindeligt var selskabet et andelsselskab, der var ejet af Fyns Amt, kommunerne på Fyn og staten. Ved dannelsen af Tele Danmark i 1990 blev virksomheden omdannet til et statsligt aktieselskab. Domicilet var beliggende på Klingenberg i det centrale Odense. Sidst i 1980'erne flyttede man visse aktiviteter til et nyt byggeri på Telehøjen i det sydøstlige Odense.





Karen med datteren Birte år ca.1951. Foto i privateje.

25. (J. Nr. 21/1 1885.) Andragende fra Birkedommer Schroll om, at der for Amtrepartitionsfunders Regning maa blive anlagt en Telefonledning fra Wedellsborg Viars Tingshus til Adlerhus. Anlægget vil koste 600 $\mathcal{M}$. Desuden vil der være at erlægge 20 $\mathcal{M}$ aarlig for Benyttelsen af Centralstationen i Adlerhus og 25 $\mathcal{M}$ aarlig til Centralstationen i Alsens for Benyttelsen af samtlige husholdningsledninger — Sydfyen undtaget. — Endvidere har Alsens Telefonselskab tilbudt for 25 $\mathcal{M}$ om Aaret at vedligeholde Ledningen med Apparater, dog ikke Fornøjelse af Vælene. — Amtsrådet havde ikke kunnet overbevise sig om, at Fordelen stod i Forhold til Udgifterne, især saalænge Telefonforbindelser ikke endnu vare mere udbredte.

Møde i Assens Amtsråd. Fyens Stiftstidende 9-5 1885.

Omkring 1902 overgik Wedellsborg central til at blive central for hele Husby på adressen Lillegade 7 og blev bestyret af Ludvig Madsen, som også var skrædder og drev et lille landbrug. Han var en ualmindelig vellidt og respekteret mand, som sad i sognerådet for Radikale Venstre, i menighedsrådet og var tillige meddeler for Middelfart Venstreblad. Hans kone hed Katrine, og de havde tre døtre, Helene, Karla og Agnes.



Katrine og Ludvig med børnene Helene, Karla og Agnes.
Foto i Privateje.

Telefonbogen for 1903 er kommen og adskiller sig fra den gamle deri, at den indeholder mange flere Abonnenter, skønt den er over 100 Sider mindre. Der er knæbet mere paa Pladsen, ellers Ordningen den samme. I vor Løsefreds er slet det, at der er blevet en Central i Husby med Forbindelse baade til Middelfart, Jndsløv og Alsens i Stedet for Centralen i Wedellsborg, der kun havde direkte Forbindelse til Alsens.

Middelfart Venstreblad 20-1 1903.



Lillegade 7, hvor Ludvig Madsen havde telefoncentral til 1938.
Foto: Danmarksetfraluft. Kgl. Bibliotek år 1951.

De 15 abonnenter med laveste numre.
Telefonbogen. År 1919.
Nyborg Lokallhistoriske Arkiv.

Husby.	
1	Offentlig Talestation
2	Wedellsborg Slot
3	Wedellsborg Godskontor
4	Wedellsborg Avlsgaard
5	Læge G Neukirch, Lilledal
6	Overjæger Lave, Gammeldam
7	Tybrind Avlsgaard
8	Grdj. A Hansen, S Aaby
9	Husby Brugsforening
10	Assens Central
11	Salbrovad Central
12	Ejby Central
13	Udby Central
14	Mejeriet »Wedellsborg«
15	Baagø Statstelefonstation

Ludvig Madsen var centralbestyrer helt frem til 1944, hvor han afgik ved døden. Selv passede han indtil da skrædderarbejdet og husmandsbruget med telefondamer til at tage sig af telefoncentralen. Begge hans døtre Helene og Agnes var ansat på skift. Agnes var kun 16 år, da hun fik tjansen. Et stort ansvar i så ung en alder. Agnes blev mange år senere ansat hos min mor.



Agnes Madsen, her 14 år.
Foto: Ejby kommunes
lokallhistoriske Arkiv.

Ludvig og Kathrines gravsten,
Husby kirkegård.
Foto i privat eje.



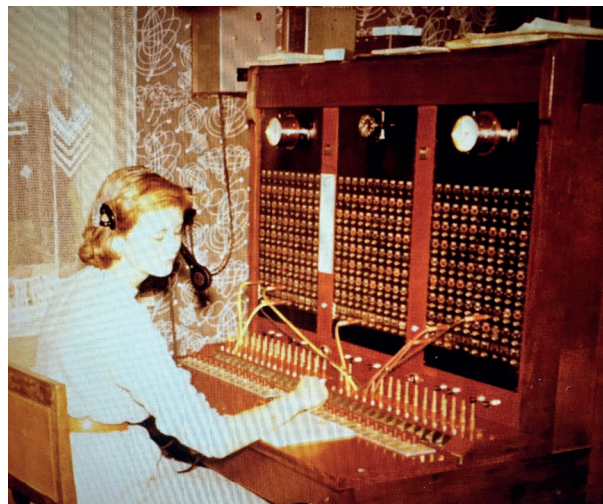


Centralen fra 1938, det hvide hus i midten.
Foto: Sylvest Jensen, Hillerød, år 1954. Det Kgl. Bibliotek.

Den nye central

Husby nye Central var beliggende på adressen Storegade 35, Husby, 5592 Ejby.

Centralbordet stod i centralstuen, hvor der var to borde med nummertavler, minatur og propper til at forbinde samtaler. Fra nr. 1 til nr. 220. Der var plads til, at to personer kunne arbejde samtidig, to høje stole med ryg og rødt polstret sæde og fodskammel hørte også med til udstyret. Høretelefon med tragt foran blev sat på hovedet, og stikkontakten blev sat i telefonbordet, så var man klar til at arbejde. Når der blev ringet op, blev der sat en prop i nummeret, og der blev sagt »Husby«, abonnenten bad så om det nummer, hun/han ville tale med, enten indenbys eller udenbys samtaler. Prisen på indenbys samtaler var med i det abonnement, man betalte fast. Udenbys samtaler skulle centralen registrere, og der skulle siges »3 minutter« o.s.v. I 1950- og 60'erne blev systemet tit overbelastet, når udenbys samtaler skulle over rigstelefonen, der kunne godt være ventetid.



Sandager Central. Signe Søndergaard ved centralbordet magen til det i Husby. År ca. 1960-69. Foto: med tilladelse fra Sandager Lokallhistorisk Arkiv.



Annonce i Middelfart Venstreblad 12-2 1909.

Telefon nr. 1, som folk kunne låne mod betaling
Foto i DBA.



Centralen havde telefonnummer 1, det var en telefon, vi havde hængende i vores hovedindgang.

Her kunne man komme ind og låne den fra kl.7 til 21. Talte man fra denne telefon, skulle telefondamen bryde ind og sige »3 minutter, 6 minutter« o.s.v. Der var mange, der ikke havde telefon, de måtte så låne centralens mod betaling, når de skulle ringe til lægen eller dyrlægen. På huset udenfor hang der et skilt med teksten »Fyns Kommunale Telefonselskab TELEFONCENTRAL«.



Der var tid til en øl efter endt montørarbejde. I hvid skjorte t.h. ses telefonmontør Törnæs. 1960'erne. Foto i privateje.

Nye abonnenter

Vi havde ofte besøg af en telefonmontør, som skulle oprette et nyt nummer, slette et eller måske rette en fejl i systemet. Der kunne også opstå fejl i et kabel i jorden et eller andet sted. Det var en større sag, men der var altid tid til en kop kaffe eller en øl til montøren.

På hele væggen bagved centralbordet stod smalle glaskabe med låger. Disse skabe var fyldt med ledninger, der kom op nede fra kælderen. I kælderen var der et aflukke med trægitter og hængelås. Der kom kablerne ind ude fra vejen. På den modsatte væg i centralstuen var der også et skab, som blev brugt til alle de papirer, der skulle udfyldes i forbindelse med afregning af samtaler. Det var min mor, der lavede regnskabet.

Telefonbøger

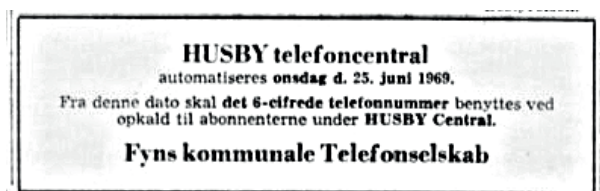
Når der kom nye telefonbøger en gang om året, var det centralens opgave at dele dem ud til abonnenterne. Vi fyldte bilen med de nye bøger, min mor sad ved rattet, og så var vi to til at løbe ind med en bog til hver abonnent.

Dagvagt, nattevagt

Fra kl. 7 til 14 var den første vagt, 2. vagt var fra kl. 14 til 21. Efter kl. 21 blev der stillet om til det lokale i huset, hvor familien befandt sig. Vi sad ikke længere ved centralbordet. Der var en klokke i stuen nede og en klokke i soveværelset oppe. Om middagen var der en 1/2 times pause, hvor en anden person afløste ved telefonbordet. Ved 3- tiden blev der serveret kaffe med brød.

Kvinder med handicaps

I Fyns Kommunale Telefonselskab ansatte man i mange tilfælde kvinder, der havde et handicap. Min mor havde haft børnelammelse som barn og var dårligt gående, derfor var det også min far, der havde nattevagten. Vi havde i alle årene hjælp udefra, i min barndom havde vi to unge piger ansat, som boede hos os. De skiftedes til at have enten formiddagsvagt eller eftermiddagsvagt. Havde de formiddagsvagt, havde de fri om eftermiddagen, og havde de eftermiddagsvagt, hjalp de til i huset om formiddagen.



Annonce i Fyns Stiftstidende 25-6 1969.

Centralen automatiseres

I de sidste år før centralen blev automatiseret, havde vi 2 damer ansat, som boede i nærheden. Agnes Sørensen og Else Christensen. Man kunne starte som attenårig, og man skulle skrive under på, at man havde tavshedspligt. Jeg startede som femtenårig, som datter af huset.

Var det tordenvejr, skulle vi passe meget på på grund af faren for lynnedslag. Der kunne stå stikflammer ud af centralbordet, og der var risiko for at få stød.

Da centralen skulle automatiseres, gav Ejby sogneråd sognerådsformand Knud Bang bemyndigelse til at handle med Fyns Kommunale Telefonselskab om et stykke jord i Husby skoles store have. Arealet var på 500 kvadratmeter, hvorpå der skulle bygges en fuldautomatisk telefoncentral. Prisen pr. kvadratmeter var 5,00 kr. Der blev bygget en stor rødstens firkant uden vinduer til hele automatikken. Den lå og ligger den dag i dag lige bagved Husby Forsamlingshus.

En æra var slut

Husby Central var den sidste i rækken af centraler i området, der blev automatiseret. Det skete onsdag den 25. juni 1969. Fra denne dato skulle der bruges 6-cifrede numre. Det var slut med personbetjening på Husby central. En æra var slut.

Kilder:

Niels Jensen, Ejby, barnebarn af Ludvig Madsen
Jens Ludvig Hindsgavl, barnebarn af Ludvig Madsen
Fyens Stiftstidende 9-5 1885
Middelfart Venstreblad 20-1 1903 og 12-2 1909
Birte Hansen, Husby
Fyns Telefon
Ole Henrik Larsen, Ruerne
Wikipedia, creative commons